

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

EVROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

SUD (VEĆE)

PREDMET

VELČ protiv UJEDINJENOG KRALJEVSTVA

(Predstavka br. 17440/90)

PRESUDA

STRAZBUR

9. februar 1995. godine

Presuda prevedena na srpski jezik u okviru zajedničkog projekta Evropske unije i Saveta Evrope „Oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim delom u Srbiji“

U predmetu Velč protiv Ujedinjenog Kraljevstva¹,

Evropski sud za ljudska prava, zasedajući, u skladu sa članom 43 (čl. 43) Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: „Konvencija”) i relevantnim odredbama Poslovnika Suda A², u Veću u čijem sastavu su bili:

g. R. RISDAL (*RYSSDAL*), *Predsednik*,
g. F. MATŠER (*MATSCHER*),
g. R. MEKDONALD (*MACDONALD*)
g. J. DE MEJER (*DE MAYER*),
g. I. FOJGEL (*FOIGHEL*),
g. R. PEKANEN (*PEKANNEN*),
Ser Džon FRILEND (*FREELAND*)
g. L. VILDHABER (*WILDHABER*),
g. K. JUNGWIRT (*JUNGWIERT*),
i g. H. PECOLD (*PETZOLD*), *Sekretar*,

Posle razmatranja predmeta na sednicama zatvorenim za javnost, 26. oktobra 1994. godine i 25. januara 1995. godine,
Izriče sledeću presudu koja je usvojena poslednjeg pomenutog datuma:

POSTUPAK

1. Predmet je 15. januara 1994. godine Sudu uputila Evropska komisija za ljudska prava (u daljem tekstu „Komisija”) u okviru roka od tri meseca propisanog stavom 1 člana 32 i članom 47 Konvencije. Predmet proističe iz predstavke (br. 17440/90) protiv Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Severne Irske koju je Komisiji 22. juna 1990. godine, shodno članu 25, podneo britanski državljanin g. Piter Velč (*Peter Welch*).

2. Komisija se u svom zahtevu pozvala na članove 44 i 48 i na deklaraciju kojom je Ujedinjeno Kraljevstvo priznalo obavezu nadležnost Suda (član 46). Predmet njenog zahteva jeste dobijanje odluke o tome da li predmetne činjenice ukazuju na to da je tužena Država prekršila svoje obaveze po osnovu člana 7 Konvencije.

¹ Broj predmeta je 9/1994/448/527. Prvi broj označava poziciju ovog predmeta na spisku predmeta upućenih Sudu u relevantnoj godini (druga brojka). Poslednja dva broja označavaju položaj predmeta na spisku predmeta upućenih Sudu otkako je osnovan i na spisku odgovarajućih podnesaka upućenih Komisiji.

² Pravila A primenjuju se na sve predmete koji su upućeni Sudu pre stupanja na snagu Protokola br. 9 i od tada samo na predmete koji se odnose na Države koje ne podležu obavezama tog Protokola. Ona odgovaraju pravilima koja su stupila na snagu 1. januara 1983. godine, i koja su kasnije u nekoliko navrata menjana i dopunjavana.

3. U odgovoru na upit postavljen shodno stavu 3 (d) pravila 33 Poslovnika Suda A, podnosilac predstavke je izjavio da želi da uzme učešće u postupku pred Sudom i u tu svrhu imenovao advokata koji će ga zastupati (pravilo 30).

4. U sudsko veće su po službenoj dužnosti bili uključeni Ser Džon Frilend, izabrani britanski sudija (shodno članu 43 Konvencije) i g. R. Risdal, Predsednik Suda (pravilo 21 stav 3 (b)). Predsednik je 28. januara 1994. godine u prisustvu Sekretara, žrebom odredio imena preostale sedmorice sudija, i to: g. F. Matšer, g. R. Mekdonalda, g. N. Valtikosa, g. I. Fojgela, g. R. Pekanen, g. L. Vildhabera i g. K. Jungvirta (član 43 *in fine* Konvencije i pravilo 21 stav 4).

Kasnije je g. J. De Mejer, sudija na zamenu, zamenio g. Valtikosa, koji nije bio u mogućnosti da uzme učešće u daljem razmatranju predmeta (pravilo 22 stav 1 i pravilo 24 stav 1).

5. Kao Predsednik sudskog veća (pravilo 21 stav 5), g. Risdal, je preko Sekretara, konsultovao zastupnika Države Ujedinjenog Kraljevstva (u daljem tekstu: „Država”), advokata podnosioca predstavke i delegata Komisije o organizaciji postupka (član 37 stavovi 1 i 38). Prema nalogu koji je zatim usledio, Sekretar je 20. juna 1994. godine primio podnesak Države i podnesak podnosioca predstavke, 24. juna. Podnesci podnosioca predstavke, shodno članu 50, primljene su 15. septembra. Sekretar Komisije je obavestio Sud da će delegat Komisije podneti svoje komentare na raspravi.

6. U skladu sa odlukom Predsednika Suda, javna rasprava je održana 24. oktobra 1994. godine, u Sudu u Strazburu. Neposredno pred početak rasprave Sud je održao pripremnu sednicu.

Pred Sudom su istupali:

(a) u ime Države

g. M. Iton (*EATON*),
Ministarstvo inostranih poslova,
g. A. Mouzes (*MOSES*), QC³

u svojstvu zastupnika,
u svojstvu advokata,

g. H. Džajls (*GILES*),
Ministarstvo unutrašnjih poslova,
g. P. Valans (*VALLANCE*),
Ministarstvo unutrašnjih poslova,
g. S. Džouns (*JONES*),
Ministarstvo unutrašnjih poslova,

u svojstvu pravnog savetnika;

(b) u ime Komisije

g. Gaukur Jerundson (*Gaukur JÖRUNDSSON*),

u svojstvu delegata;

(c) u ime podnosioca predstavke

g. B. Emerson (*EMMERSON*),
g. R. Ater (*ATTER*), pravni savetnik,
g. J. Kuper (*COOPER*),

u svojstvu advokata,

u svojstvu pravnog savetnika.

³ QC (Queen's Counsel) – savetnik krune, počasna titula koja se u Britaniji daje uglednim pravicima (prim. prev)

Sudu su se obratili g. Gaukur Jerundson, g. Emerson i g. Mouzes i dati su odgovori na pitanja koja su postavili Predsednik Suda i jedan od sudija.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI SLUČAJA

7. Gospodin Velč je uhapšen 3. novembra 1986. godine, na osnovu sumnje da je umešan u krivična dela u vezi s trgovinom opojnim drogama. On je 4. novembra optužen za krivična dela uvoza velike količine kanabisa. Tužilac je izjavio, pre februara 1987. godine, da ne raspolaže s dovoljno dokaza za podizanje optužnice protiv g. Velča za krivično delo posedovanja i stavljanja u promet veće količine kokaina.

8. Nakon dalje istrage, uključujući i sudsko veštačenje, dodatni dokazi su izašli na videlo i 24. februara 1987. godine podnosilac predstavke je optužen za krivično delo posedovanja kokaina s namerom da ga dalje distribuiraju, za koje se tvrdi da je počinjeno 3. novembra 1986. godine. Zatim, 5. maja 1987. godine, optužen je za udruživanje u cilju nabavke kokaina s namerom dalje distribucije, a te aktivnosti su se odvijale između 1. januara 1986. godine i 3. novembra.

9. Gospodin Velč je 24. avgusta proglašen krivim po pet tačaka optužbe i izrečena mu je ukupna kazna zatvora u trajanju od dvadeset i dve godine. Povrh toga, sudija prvostepenog suda je izdao nalog za konfiskaciju, shodno Zakonu o krivičnim delima u vezi s trgovinom opojnim drogama iz 1986. godine (u daljem tekstu: „Zakon iz 1986. godine”) u iznosu od GBP 66.914. U slučaju da ovaj iznos ne plati, podnosilac predstavke mora da odsluži kaznu od dve godine zatvora po izdržavanju prvobitno izrečene zatvorske kazne. Operativne odredbe Zakona iz 1986. godine stupile su na snagu 12. januara 1987. godine. Zakon se primenjuje samo na one postupke za krivična dela koji su pokrenuti posle ovog datuma.

10. Apelacioni sud je 11. juna 1990. godine umanjio ukupnu zatvorsku kaznu izrečenu g. Velču za dve godine. Povrh toga, Apelacioni sud je nalog za konfiskaciju umanjio za GBP 7.000, na GBP 59.914.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO

11. Svrha Zakona iz 1986. godine jeste da postojeća ovlašćenja u pogledu konfiskacije proširi kako bi se sudu omogućilo da prati novac stečen nezakonitom trgovinom drogom koji je „oprani” i na taj način postao legitimna imovina. Kao što je rekao Ministar unutrašnjih poslova, koji je predlog zakona predstavio Donjem domu:

„Ustremivši se na novac stečen trgovinom drogom, nameravamo da je učinimo mnogo manje privlačnom. Nameravamo da sprečimo mogućnost da dobit od jedne operacije trgovine drogom bude usmerena na finansiranje sledeće, ali i ono što je isto tako važno, da otklonimo osećanje povređenosti koji obični ljudi osećaju pri

samoj pomisli da trgovci drogom, koji su možda uništili dečije živote, uživaju u dobiti koju su time ostvarili.

...

Nama je ovaj zakon potreban zato što se ispostavilo da su ovlašćenja za oduzimanje imovine neodgovarajuća. Sudovi ne mogu da nalože oduzimanje imovinske koristi stečene izvršenjem krivičnog dela pošto je ta imovinska korist pretvorena u neki drugi oblik imovine – u kuću, akcije i deonice, ili u neke druge stvari od vrednosti. Slučaj Operacija Džuli bio je jedan od notornih primera kako sudovi nisu bili u stanju, kako su to želeli, da osuđene trgovce drogom liše imovinske koristi stečene izvršenjem krivičnih dela... Ovaj predlog zakona je osmišljen tako da ispravi ove nepravilnosti. Sudovima će biti data ovlašćenja da konfiskuju imovinsku korist čak i kada je ona pretvorena u neki drugi oblik imovine.” (*Hansard* od 21. januara 1986. godine, *Cols* 242 i 243).

A. Zakon o krivičnim delima u vezi s trgovinom opojnim drogama iz 1986. godine

12. Relevantni delovi Zakona iz 1986. godine predviđaju sledeće:

„1. Nalog za konfiskaciju

(1) ... kada se neko lice pojavi pred Porotnim krivičnim sudom Krune (*Crown court*, porotni krivični sud koji postupa u predmetima veće težine kao prvostepeni, predstavljajući i apelacionu instancu prema odlukama nižih sudova, prim. prev.) na izricanju kazne za jedno ili više krivičnih dela u vezi s trgovinom drogom (a da tom licu prethodno nije izrečena kazna ili da se na njega nije odnosio bilo kakav postupak vođen u vezi s osuđujućom presudom koja mu je izrečena za krivično delo, ili u zavisnosti od slučaja, za neko od datih krivičnih dela), sud će postupiti na sledeći način:

(2) sud najpre utvrđuje da li je to lice steklo neku korist od trgovine drogom;

(3) u svrhu tumačenja ovog Zakona, lice koje je nekada (bilo pre ili posle početka primene ovog člana zakona) primilo isplatu ili neki drugi oblik nadoknade u vezi s nezakonitom trgovinom drogom koju je izvršilo to ili neko drugo lice, stekavši tako korist od trgovine drogom.

(4) kada sud utvrdi da je to lice steklo korist, sud pre izricanja kazne... utvrđuje ... iznos koji se mora platiti na osnovu ovog člana.

(5) Sud zatim, u vezi s pomenutim krivičnim delom ili krivičnim delima –

(a) izdaje nalog kojim se nalaže da to lice isplati iznos...

2. Procena imovinske koristi stečene trgovinom drogom

(1) u svrhu tumačenja ovog Zakona –

(a) bilo koja isplata ili neki drugi vid nadoknade koju primi neko lice (bilo pre ili posle početka primene člana 1 ovog Zakona) u vezi s trgovinom drogom, koju obavi on ili neko drugo lice, predstavlja njegovu imovinsku korist stečenu trgovinom drogom, i

(b) vrednost njegove imovinske koristi stečene trgovinom drogom jeste ukupna vrednost novčanih isplata ili drugih oblika nadoknade.

(2) Sud može, da bi utvrdio da li je optuženi stekao korist od nezakonite trgovine drogom, i ako jeste, da bi procenio vrednost tako stečene imovinske koristi, da izvuče sledeće pretpostavke, osim ako se bilo koja od pretpostavki pokaže kao netačna u slučaju optuženog.

(3) Te pretpostavke su:

(a) da je lice u pitanju primilo neku imovinu za koju sud smatra-

(i) da ju je optuženi posedovao bilo kada od izricanja okrivljujuće presude, ili

(ii) da mu je prenetu u posed bilo kada od početka šestogodišnjeg perioda koji se završava pokretanjem postupka protiv tog lica,

da je posedovao predmetnu imovinu najranije od momenta koji sud zaključi kao vreme prenosa, i to kao isplatu ili nadoknadu u vezi s trgovinom drogom koju je on obavio,

(b) da su svi njegovi troškovi od početka tog perioda namirivani od isplata koje je primio u vezi s nezakonitom trgovinom drogom koju je obavio, i

(c) da u cilju vršenja procene bilo koje imovine koju je primio, ili se posumnja da ju je primio kao nadoknadu u bilo kom periodu, smatra da jeste dobio tu imovinu bez nekog drugog interesa ...

4. Iznos za naplatu shodno nalogu za konfiskaciju

(1) Shodno članu (3) dole u tekstu, iznos koji treba da bude plaćen u slučaju optuženog jeste iznos koji Porotni sud proceni da predstavlja vrednost imovinske koristi optuženog, stečene nezakonitom trgovinom drogom.

(2) Kada se sud uveri u pogledu svih onih stvari koje su relevantne pri utvrđivanju vrednosti imovine koja je mogla biti stečena u vreme izdavanja naloga za konfiskaciju... sud može izdati potvrdu kojom daje mišljenje suda u vezi s pomenutim stvarima i to će i učiniti kada se uveri na način koji je pomenut u podčlanu (3) dole u tekstu.

(3) Kada se sud uveri da je vrednost raspoložive imovine u vreme izdavanja naloga za konfiskaciju, manja od iznosa za koji je sud procenio da predstavlja vrednost koristi koju je stekao trgovinom drogom, iznos koji u slučaju optuženog treba da bude plaćen shodno nalogu za konfiskaciju jeste onaj iznos koji sud smatra iznosom koji je na taj način mogao biti ostvaren.”

B. Diskreciono pravo sudije u prvostepenom postupku

13. Prilikom utvrđivanja iznosa naloga za konfiskaciju sudija u prvostepenom postupku može uzeti u obzir stepen krivice počinioca krivičnog dela. Na primer, u predmetu *R. v. Porter* ([1990] 12 Criminal Appeal Reports (izricanje kazne) 377) Apelacioni sud je zaključio da u slučaju da se pred sudom zajedno nađe više saučesnika, može se dogoditi da ukupna imovinska korist stečena udruživanjem u cilju trgovine drogom bude nejednako podeljena, ako postoje dokazi da su optuženi imali nejednake uloge pa im je samim tim i dobit bila različita. U tom smislu, postupajući u ovom predmetu, sudija je u prvostepenom postupku izdao nalog za konfiskaciju na mnogo niži iznos protiv lica koje je saoptuženi sa podnosiocem predstavke, priznavši na taj način njegovo manje učešće u krivičnim delima.

C. Zatvorska kazna u slučaju neplaćanja naloga za konfiskaciju

14. Posle izdavanja naloga za konfiskaciju, prvostepeni sud donosi odluku o dužini zatvorske kazne u slučaju da počiniac krivičnog dela ne plati iznos određen nalogom za konfiskaciju. Član 31 Zakona o ovlašćenjima krivičnih sudova iz 1973. godine predviđa zakonski maksimum za zatvorsku kaznu. Za nalog koji glasi na iznos između GBP 50.000 i GBP 100.000 maksimalna zatvorska kazna iznosi dve godine.

D. Izjave domaćih sudova u pogledu prirode odredbi koje regulišu oduzimanje i konfiskaciju imovine

15. Pre donošenja Zakona iz 1986. godine, Lord Salmon je izrazio stav da oduzimanje novca ima i kazneno dejstvo i dejstvo odvratanja (presuda Doma Lordova u predmetu *R. v. Menocal*, [1979] 2 *Weekly Law Reports* 876).

16. Domaći sudovi su u različitim slučajevima komentarisali drakonsku prirodu odredbi Zakona iz 1986. godine, koji uređuju konfiskaciju i povremeno su pominjali naloge, bilo direktno ili indirektno, kao vid kazne (*R. v. Dickens* [1990] 91 *Criminal Appeal Reports* 164; *R. v. Porter* [1990] 12 *Criminal Appeal Reports* 377; u presudi Višeg suda u predmetu *Re Lorenzo Barretto* od 30. novembra 1992. godine i presudi Apelacionog suda od 19. oktobra 1993. godine).

U presudi Apelacionog suda u poslednjem pomenutom slučaju, koji se ticao pitanja da li se ovlašćenje da se izmeni nalog za konfiskaciju koji je uveo Zakon (o međunarodnoj saradnji) u krivičnom pravosuđu iz 1990. godine može primeniti retroaktivno, Predsednik suda (Ser Tomas Bingam) je naveo sledeće (na str. 11):

„Iako je tačno da se nalog za konfiskaciju izdaje pre izricanja kazne za materijalno krivično delo, a zatvorska kazna zbog neplaćanja naloga je uvedena ne kao vid kazne već kao način da se obezbedi ispunjenje naloga, u širem smislu ovo jesu kaznene odredbe koje predstavljaju osvetu društva onima koji su se u ovoj oblasti ogrešili o zakon.”

17. Međutim, domaći sudovi su se pozivali na odredbe koje regulišu konfiskaciju ne kao na kaznene već odredbe reparativne prirode (*Re T* (nalog za zabranu raspolaganja; obaveza prijavljivanje imovine) [1992] 1 *Weekly Law Reports* 949).

POSTUPAK PRED KOMISIJOM

18. Gospodin Velč je 22. juna 1990. godine podneo svoju predstavku (br. 17440/90) Komisiji. Na osnovu člana 7 Konvencije on se žalio na to da nalog za konfiskaciju koji je izdat protiv njega predstavlja izricanje retroaktivne krivične kazne. Dalje je tvrdio da su mu povređena prava zajemčena stavovima 1 i 2 člana 6 Konvencije.

19. Komisija je 12. februara 1993. godine proglasila pritužbu podnosioca predstavke prihvatljivom, budući da pokreće pitanja u skladu sa članom 7 Konvencije. Ostatak predstavke je proglašen neprihvatljivim.

Komisija je u svom izveštaju od 15. oktobra 1993. godine (član 31) izrazila mišljenje da nije došlo do povrede člana 7 (sa sedam glasova za i sedam glasova protiv, pri čemu je glas vršioca dužnosti Predsednika Suda bio odlučujući). Integralni tekst mišljenja Komisije i dva izdvojena mišljenja koja su sadržana u izveštaju nalaze se u prilogu ovoj presudi⁴.

KONAČNI PODNESCI SUDU

20. Država je u svom podnesku zatražila od Suda da zaključi da u ovom slučaju nije došlo do povrede člana 7 Konvencije.

21. Podnosilac predstavke je u svom podnesku tvrdio da je došlo do povrede njegovih prava, shodno članu 7, primenom propisa koji je izričito retroaktivan po svom dejstvu.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA STAVA 1 ČLANA 7 KONVENCIJE

22. Podnosilac predstavke se žalio protiv naloga za konfiskaciju koji mu je izrečen, tvrdeći da on predstavlja nametanje retroaktivne krivične kazne što je u suprotnosti sa članom 7 koji glasi:

„Niko se ne može smatrati krivim za krivično delo izvršeno činjenjem ili nečinjenjem koje u vreme kada je izvršeno, nije predstavljalo krivično delo po unutrašnjem ili međunarodnom pravu. Isto tako, ne može se izreći stroža kazna od one koja je bila propisana u vreme kada je krivično delo izvršeno.

Ovaj član na utiče na suđenje i kažnjavanje nekog lica za činjenje ili nečinjenje koje se u vreme izvršenja smatralo krivičnim delom prema opštim pravnim načelima koja priznaju civilizovani narodi.”

Podnosilac predstavke je istakao da je njegova pritužba bila ograničena na retroaktivnu primenu odredbi Zakona iz 1986. godine koje uređuju konfiskaciju, a ne na same odredbe.

23. Podnosilac predstavke je tvrdio da Sud, prilikom odlučivanja o tome da li je nalog za konfiskaciju kaznene prirode, ne bi trebalo da se ograničava samo na proklamovani cilj već i da ispita njegovo stvarno dejstvo. Ozbiljnost i delokrug takvog naloga definišu ga kao kaznu u smislu tumačenja Konvencije.

⁴ Napomena Sekretarijata Suda: iz praktičnih razloga ovaj prilog će se pojaviti samo u štampanoj verziji presude (tom 316-A Series A *Publications of the Court*), ali se primerak izveštaja Komisije može dobiti u pisarnici.

Pre svega, shodno članu 2 (3) Zakona iz 1986. godine, domaći sud ima pravo da pretpostavi da sva imovina koju počinitelj krivičnog dela trenutno poseduje ili koja mu je prenetu u poslednjih šest godina, kao i bilo kakav poklon koji je podnosilac učinio tokom tog istog perioda, predstavljaju imovinsku korist od trgovine drogom (vidi stav 12 gore u tekstu). Povrh toga, nalogom za konfiskaciju imovinske koristi stečene trgovinom drogom, za razliku od dobiti koja je stečena trgovinom drogom, bez obzira da li je uopšte došlo do ličnog bogaćenja, izlazi se iz delokruga pojma reparacije i prevencije i zalazi u oblast kazne.

Štaviše, činjenica da nalog ne može biti izdat ako mu ne prethodi krivična presuda i da sud prilikom određivanja iznosa naloga uzima u obzir stepen krivice optuženog, takođe ukazuje na kaznenu prirodu. I zaista, pre donošenja Zakona iz 1986. godine sudovi su smatrali nalog za oduzimanje kao nešto što ima dvojako dejstvo – i kao kazna i kao mera odvratanja (vidi stav 15 gore u tekstu). Konačno, različite presude domaćih sudova priznaju da nalog za konfiskaciju ima kazneni karakter (vidi stav 16 gore u tekstu), kao i nekoliko presuda Vrhovnog suda Sjedinjenih Američkih Država u vezi sa sličnim zakonskim odredbama (*Austin v. the United States* i *Alexander v. the United States*, presude od 28. juna 1993. godine, 125 Led 2d 441 i 488).

24. Država je tvrdila da je prava svrha naloga dvojaka: prvo, da liši neko lice dobiti koju je on stekao iz trgovine drogom, i drugo, da vrednost imovinske koristi eliminiše iz buduće moguće upotrebe u trgovini drogom. Dakle, svrha naloga nije izricanje kazne ili kažnjavanje za krivično delo već je reč o meri konfiskacije i prevencije. To se vidi i u ovom predmetu jer je nalog izdat da bi optuženog lišio nezakonito stečene imovinske koristi. Da nalog nije izdat, taj novac bi i dalje ostao u sferi trgovine drogom.

Naglašeno je da je krivična presuda za trgovinu drogom predstavljala samo „okidač” za primenu zakonskih odredbi. Onog trenutka kada je okidač povučen, više nije postojala bilo kakva veza sa bilo kojom osuđujućom presudom. Stoga je Sud mogao da razmotri da li je neko lice bilo kada steklo imovinsku korist, a ne samo u pogledu krivičnih dela za koja je optužen. Uz to, nalog se može izdati i u pogledu imovine koja nije predstavljala deo predmeta optužbe protiv optuženog ili koju je on primio tokom vremenskog perioda sa kojim nijedna krivična presuda u vezi s trgovinom drogom nije povezana.

Dalje, činjenica da se dotičnom licu, u slučaju da ono ne plati iznos predviđen nalogom, može izreći zatvorska kazna, ne ide u prilog definisanju prirode naloga za konfiskaciju budući da je bilo mnogo sudskih naloga koji nisu bili kaznene prirode a predviđali su takvu kaznu u slučaju neplaćanja. Takođe, ni oštro i strogo dejstvo naloga nije išlo tome u prilog, budući da delotvornost preventivne mere zahteva da trgovac drogom bude lišen ne samo neto dobiti već i novca koji bi se u suprotnom i dalje koristio u trgovini drogom.

25. Komisija smatra da nalog u ovom slučaju nije bio kaznene već reparativne i preventivne prirode pa, shodno tome, ne predstavlja kaznu u smislu stava 1 člana 7 Konvencije.

26. Sud najpre primećuje da retroaktivno izdavanje naloga za konfiskaciju nije sporno u ovom slučaju. Nalog je izdat nakon donošenja krivične presude za dela u vezi s trgovinom opojnim drogama koja su počinjena pre stupanja na snagu

Zakona iz 1986. godine (vidi stav 11 gore u tekstu). Stoga, jedino pitanje o kome treba odlučiti jeste da li nalog predstavlja kaznu u smislu druge alineje stava 1 člana 7.

27. Pojam „kazne” u ovoj odredbi, kao i pojmovi „građanskih prava i obaveza” i „krivične optužbe” u stavu 1 člana 6, jeste autonomni koncept Konvencije (vidi, između ostalog – u vezi s „građanskim pravima” – presudu u predmetu *X. v. France* od 31. marta 1992. godine, Series A br. 234-C, str. 98, stav 28, i – u vezi s „krivičnom optužbom” – presudu u predmetu *Demicoli v. Malta* od 27. avgusta 1991. godine, Series A br. 210, str. 15-16, stav 31). Da bi zaštita predviđena članom 7 postala delotvorna, Sud mora imati slobodu da zađe dublje i sam proceni da li određena mera predstavlja u suštini „kaznu” u smislu ove odredbe (vidi, *mutatis mutandis*, presudu u predmetu *Van Droogenbroeck v. Belgium* od 24. juna 1982. godine, Series A br. 50, str. 20, stav, 38 i presudu u predmetu *Duinhof and Duijf v. the Netherlands* od 22. maja 1984. godine, Series A br. 79, str. 15, stav 34).

28. Jezička formulacija druge alineje stava 1 člana 7 ukazuje da početna tačka prilikom procene o tome da li postoji bilo kakva kazna jeste da li je data mera izrečena posle izricanja krivične presude za „krivično delo”. Drugi faktori koji se mogu uzeti u obzir kao relevantni s ovim u vezi jesu priroda i svrha date mere, kako je karakteriše domaće pravo, postupak za izricanje i sprovođenje te mere i njena oštrina.

29. Kada je reč o vezi sa krivičnim delom, treba primetiti da pre nego što se izda nalog, shodno Zakonu iz 1986. godine, okrivljeni mora da bude pravosnažno osuđen za jedno ili više krivičnih dela u vezi s trgovinom drogom (vidi član 1 (1) Zakona iz 1986. godine u stavu 12 gore u tekstu). Ova veza ni u kom slučaju ne umanjuje činjenicu da usled delovanja zakonom predviđenih pretpostavki, u vezi sa merom u kojoj je podnosilac predstavke stekao korist od trgovine drogom, sudski nalog može imati uticaj na imovinsku korist ili imovinu koja nije direktno povezana sa činjenicama koje se nalaze u osnovi krivične presude. Iako je delovanje mere neophodno da bi se postigao cilj Zakona iz 1986. godine, to ne menja činjenicu da njeno izricanje zavisi od toga da li je izrečena krivična presuda.

30. Prilikom vršenja procene prirode i svrhe ove mere, Sud je uzeo u obzir predistoriju Zakona iz 1986. godine, koji je uveden da bi se prevazišli nedostaci postojeće nadležnosti sudova za izricanje zaplene imovine i da bi im se dala nadležnost da konfiskuju imovinsku korist, i pošto je ona pretvorena u druge oblike imovinskih sredstava (vidi stav 11 gore u tekstu). Preventivna svrha konfiskacije imovine koja može da bude korišćena za buduće aktivnosti u vezi s trgovinom drogom, kao i namera da se pokaže da se kriminal ne isplati, očigledna je iz ministrovog govora pred Parlamentom u vreme kada je zakon predstavljen (vidi stav 11 gore u tekstu). Međutim, ne može se prenebregnuti da zakonske odredbe koje daju tako široka ovlašćenja sudovima koja im omogućavaju da nalože konfiskaciju imovine, takođe teže i da kazne prestupnika. Zaista, ciljevi prevencije i reparacije su dosledni kaznenoj svrsi i mogu se posmatrati kao sastavni elementi samog pojma kažnjavanja.

31. U vezi sa tim, u nekim sudskim presudama u Ujedinjenom Kraljevstvu nalog za konfiskaciju je okarakterisan kao „kazna” a u drugim presudama kao mera kojom se teži postizanju reparacije a ne kažnjavanju (vidi stavove 16 i 17 gore u tekstu). Iako, uzevši sve ovo u obzir, ovi stavovi ukazuju na to da je nalog za konfiskaciju više kaznena mera, Sud ne smatra da su pomenuti stavovi bili od velike pomoći, budući da nisu bili usmereni na pitanje o kome se radi shodno članu 7, već da su prosto izneti prilikom razmatranja povezanih pitanja domaćeg prava i postupka.

32. Sud se slaže sa Državom i Komisijom da sama oštrina naloga nije od odlučujućeg značaja, budući da mnoge preventivne mere koje nisu kaznene mogu imati značajan uticaj na lice prema kome su izrečene.

33. Međutim, postoji nekoliko aspekata izdavanja naloga, shodno Zakonu iz 1986. godine, koji su u skladu sa pojmom kazne, u svom uobičajenom smislu, iako se oni mogu smatrati i nužnim za preventivni obrazac koji je predviđen Zakonom iz 1986. godine. Opšte zakonske pretpostavke u članu 2 (3) Zakona iz 1986. godine koje se odnose na to da sva imovina koja prestupniku prođe kroz ruke tokom šestogodišnjeg perioda jeste rezultat trgovine drogom, osim ako on ne dokaže suprotno (vidi stav 12 gore u tekstu); činjenica da je nalog za konfiskaciju usmeren na imovinsku korist stečenu trgovinom drogom i nije ograničen na stvarno bogaćenje ili sticanje dobiti (vidi odeljke 1 i 2 Zakona iz 1986. godine u stavu 12 gore u tekstu); diskreciono pravo sudije u prvostepenom postupku prilikom određivanja iznosa naloga da u obzir uzme stepen krivice optuženog (vidi stav 13 gore u tekstu); i mogućnost izricanja zatvorske kazne u slučaju da prestupnik ne plati sumu određenu nalogom (vidi stav 14 gore u tekstu) – su sve elementi koji, kada se zajedno uzmu u obzir, snažno ukazuju, između ostalog, na režim kažnjavanja.

34. Konačno, zašavši u dubinu i razmotrivši realno situaciju, kako god da se okarakterišu mera konfiskacije imovine, činjenica je da se podnosilac predstavke suočava sa mnogo dalekosežnijom štetom kao rezultatom naloga, nego što je bila šteta koju je pretrpeo u vreme izvršenja krivičnih dela za koja je i osuđen (vidi, *mutatis mutandis*, presudu u predmetu *Campbell and Fell v. the United Kingdom* od 28. juna 1984. godine, Series A br. 80, str. 38, stav 72).

35. Uzimajući u obzir kombinaciju prethodno datih kaznenih elemenata, nalog za konfiskaciju je, u datim okolnostima, predstavljao kaznu. Shodno tome, došlo je do kršenja stava 1 člana 7.

36. Sud bi, međutim, želeo da naglasi da se ovaj zaključak odnosi samo na retroaktivnu primenu relevantnih zakonskih odredbi i ni na koji način ne dovodi u pitanje ovlašćenje suda da izda nalog za konfiskaciju kao oružje u borbi protiv jedne takve pošasti kao što je trgovina drogom.

II. PRIMENA ČLANA 50 KONVENCIJE

37. Član 50 predviđa sledeće:

„Kada Sud utvrdi da su odluka ili mera koju je preduzeo organ vlasti ili bilo koji drugi organ Visoke strane ugovornice u suprotnosti sa obavezama koje proističu iz... Konvencije, i ako unutrašnje pravo date Strane omogućava samo delimičnu odštetu na ime posledica te odluke ili mere, Sud će svojom presudom, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.”

A. Šteta

38. Podnosilac predstavke je tražio neodređen iznos nadoknade i/ili povraćaj konfiskovanog iznosa. Međutim, tokom rasprave pred Sudom on je istakao da nalog za konfiskaciju još uvek nije bio sproveden zbog datog postupka.

Država, kao i delegat Komisije, nisu dali primedbe.

39. Sud smatra da u ovim okolnostima stvar još uvek nije spremna za konačnu presudu. Shodno tome, pitanje se mora rezervisati a budući postupak odrediti, uzimajući pri tom u obzir i to da postoji mogućnost postizanja dogovora između Države i podnosioca predstavke (stavovi 1 i 4 pravila 54 Poslovnika Suda A).

B. Izdaci i troškovi

40. Podnosilac predstavke traži GBP 13.852,60 na ime izdataka i troškova nastalih pred Sudom u Strazburu.

Ni Država ni delegat Komisije nisu imali bilo kakav komentar.

41. Sud smatra da je iznos opravdan i da bi ceo potraživani iznos trebalo da bude plaćen, umanjen za iznos troškova pravne pomoći.

IZ OVIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Zaključuje* da je došlo do povrede stava 1 člana 7 Konvencije;

2. *Zaključuje* da tužena Država treba da plati, u roku od tri meseca 13.852 (trinaest hiljada i osam stotina pedeset i dve) funte sterlinga i 60 (šezdeset) penija, uvećano za sve poreze koji se eventualno zaračunavaju, na ime sudskih i drugih troškova, umanjeno za 10.420 (deset hiljada četiri stotine dve) francuskih franaka koje treba promeniti u funte sterlinga po važećem kursu na dan izricanja ove presude;

3. *Zaključuje* da pitanje primene člana 50 Konvencije nije još uvek spremno za donošenje odluke u pogledu štete;

Shodno tome,

- (a) Sud *zadržava* pomenuto pitanje u tom smislu;
- (b) *Poziva* Državu i podnosioca predstavke da podnesu, u roku od tri naredna meseca svoja zapažanja u pisanom obliku a posebno, da obaveste Sud o bilo kom dogovoru koji će možda postići;
- (c) *Zadržava* dalji postupak i *poverava* Predsedniku Veća ovlašćenje da isti odredi, ako za tim bude bilo potrebe.

Sačinjeno na engleskom i francuskom jeziku i izrečeno na javnoj raspravi u zgradi Suda u Strazburu 9. februara 1995. godine.

Herbert PECOLD
Sekretar

Rolf RISDAL
Predsednik

U skladu sa stavom 2 člana 51 Konvencije i stavom 2 pravila 53 Poslovnika suda A, saglasno mišljenje g. De Mejera, dato je u prilogu ove presude.

R. R.
H. P

SAGLASNO MIŠLJENJE SUDIJE DE MEJERA

Nema sumnje da je nalog za konfiskaciju koji je izrečen podnosiocu predstavke predstavljao sankciju posle izricanja krivične presude za krivično delo i da je imao odlike kazne.

Uzimajući u obzir faktore kao što su njegova „svrha”, „karakterisanje naloga prema nacionalnom pravu”, „njegova oštrina” ili elemente u vezi s izdavanjem naloga pomenute u stavu 33 presude, ne mogu biti „relevantni u vezi sa tim”.

Meni ti „drugi faktori” nisu bili potrebni (vidi stav 28 ove presude) da bih došao do zaključka koji je po meni očigledan.